

Сутнісні характеристики електронного діловодства: термінологічний аспект

Оксана Лаба

Кафедра документознавства та ІД
ІФНТУНГ
Івано-Франківськ, Україна
laba_oksana25@ukr.net

Іванна Дудій

«Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
ІФНТУНГ
Івано-Франківськ, Україна
ivannadudii@gmail.com

Abstract. *The expediency of the introduction of the term «electronic records management» into the terminology system of document research sphere is substantiated. The essence of electronic records management, the object and subject of its research are determined.*

Ключові слова: електронне діловодство, електронний документообіг, електронний документ, документ з електронним носієм інформації, інформаційні технології.

ВСТУП

Діловодство сучасності та найближчого майбутнього неможливо уявити без використання інформаційних технологій для автоматизації процесів документування управлінської інформації й організації роботи зі службовими документами, що дає підстави стверджувати про зародження і становлення електронного діловодства в Україні. Стрімкі темпи розвитку інформаційних технологій призводять до змін у діловодній сфері, в тому числі й у її терміносистемі. Тому уточнення поняттєво-категорійного апарату, зокрема, доповнення терміносистеми документознавчої сфери поняттям «електронне діловодство» є актуальним питанням сьогодення.

За останні роки багатьма вітчизняними науковцями трактується вже існуючі та пропонуються власні визначення базових понять електронного діловодства. Значний вклад у розвиток терміносистеми електронної діловодної сфери зробили С. Кулешов [5], Ю. Ковтанюк [6], М. Цивін [3] тощо. Однак, обґрунтування необхідності впровадження терміну «електронне діловодство», яке б

відображало єдність наукових підходів, вимог нормативних документів та сучасного рівня розвитку інформаційних технологій діловодної сфери, не було виявлено в жодному з опрацьованих нами джерел.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Проводячи паралель із традиційним документознавством, де успішно побутують і є вже усталеними на сьогоднішній день терміни «документознавство», «діловодство» та «документообіг», можна припустити, що в електронній сфері також є логічним вживання термінів «електронне документознавство», «електронне діловодство» й «електронний документообіг». Нині поняття електронного документообігу й електронного документознавства є чітко визначеними у нормативних документах [1; 2] та науковій літературі [6] й широко вживаються на практиці. Термін «електронне діловодство» не був визначений і впроваджений у діловодну сферу, не зважаючи на певні спроби науковців щодо його популяризації у зв'язку з підміною понять «електронне діловодство» та «електронний документообіг» [4].

Нами вже були зроблені спроби визначення поняття «електронне діловодство» [4], яке ми пропонуємо розглядати як вид автоматизованого діловодства з використанням сучасних інформаційних технологій, в тому числі й документаційних систем на всіх етапах життєвого циклу документа з електронним носієм інформації. Тобто, електронне діловодство, крім процесів, визначених Законом України [2] як електронний

документообіг, включає ще й етап підготовки службового документа з електронним носієм до його архівного зберігання, який починається з моменту створення самого документа в контексті вибору формату, найменування файлу документа тощо.

Об'єктом дослідження електронного діловодства можуть виступати всі службові документи з електронним носієм інформації, не обмежуючись лише електронними документами, найчастіше організаційно-розпорядчими, як у випадку з електронним документообігом, а й включаючи й інші документи, що створюються в діловодстві організацій і мають електронний носій, але не відповідають ознакам електронного документа за наявністю його обов'язкових реквізитів, тобто це документи в електронній формі, не підписані електронним цифровим підписом, а також електронні інформаційні ресурси. Предметом дослідження є практичні аспекти автоматизованого документування управлінської інформації та організування роботи зі службовими документами з електронним носієм інформації на всіх етапах їхнього життєвого циклу.

Інтенсивні наукові розвідки електронної сфери в останні роки сформували чітке усвідомлення того, що електронні процеси в організаціях виходять за межі електронного документообігу, так як документи з електронним носієм, що створюються в організаціях, не обмежуються організаційно-розпорядчими, найбільше йому (електронному документообігу) притаманними. Більше того, електронний документообіг, за визначенням Закону [2] хоча і включає зберігання електронних документів, однак створення архівів електронних документів цим нормативним документом рекомендовано покладати на посередника, зокрема, на архівну установу. Особливо актуальною є ця проблема для документів тривалого та постійного зберігання. Тому доцільним і логічним, на наш погляд, є впровадження терміну «електронне діловодство», яке відобразить концепцію підготовки документа до його архівного зберігання починаючи з моменту його

створення й охопить не лише електронні організаційно-розпорядчі документи, а й всі службові документи з електронним носієм інформації.

Крім того, нині в Україні розвивається електронне суспільство, що підтверджується впровадженням, до прикладу, електронного урядування, використанням електронних документів тощо. Означення «електронний» використовується для більшості термінів документознавчої сфери. Тому, актуалізація терміну «електронне діловодство» є логічною з точки зору врахування сучасних тенденцій щодо використання інформаційних технологій у діловодній сфері, а також дотримання традицій щодо терміносистеми у галузі документознавства.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Закон України, «Про електронні довірчі послуги» № 2155-VIII, 05 жовт. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.
- [2] Закон України, «Про електронні документи та електронний документообіг» № 851-IV, 22 трав. 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
- [3] М. Н. Цивін, «Термінологічні проблеми вивчення дисципліни «Електронний документообіг», Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія, № 1, с. 7-11, 2010.
- [4] О. В. Лаба, «До визначення поняття «Електронне діловодство», Студії з архівної справи і документознавства, т. 20, с.99-103, 2012.
- [5] С. Г. Кулешов, «О понятии «электронный документ», Документация в информационном обществе: электронное делопроизводство и электронный архив [докл. и сообщ. на шестой междунар. науч.-практ. конф. Москва, 24–25 нояб. 1999 г.] Москва, с. 54-57, 1999.
- [6] Ю. С. Ковтанюк, «Теоретичні засади електронного документознавства як наукового напрямку в документознавстві», Студії з архівної справи та документознавства, т. 19, кн. 1, с. 78-89, 2011.